

PROMOVAREA COLECȚIEI MEMORIA LOCALĂ/ INSTITUȚIONALĂ. EDUCAREA LECTURII

Natalia GHIMPU

Rezumat: Promovarea colecției „Memoria locală/instituțională” valorifică patrimoniul comunității prin conservarea și diseminarea informațiilor istorice și culturale locale. Educarea lecturii sprijină dezvoltarea interesului pentru lectură și gândirea critică, formând cititori implicați și conștienți de valorile locale. Împreună, aceste activități întăresc identitatea comunitară și coeziunea socială.

Cuvinte-cheie: memoria locală/instituțională, promovarea colecției, patrimoniu cultural, identitate comunitară, educarea lecturii, gândire critică, diseminarea cunoașterii, coeziune socială.

Abstract: The promotion of the Local/Institutional Memory Collection valorises the community's heritage by preserving and sharing local historical and cultural information. Education in reading supports the development of reading interest and critical thinking, keeping forming engaged readers who are aware of local values. All these activities strengthen community identity and social cohesion.

Keywords: local memory / institutional memory, collection promotion, cultural heritage, community identity, reading education, engaged readers, knowledge dissemination, social cohesion.

Memoria locală/instituțională reprezintă totalitatea informațiilor, documentelor, mărturiilor și izvoarelor, care reflectă viața, istoria, tradițiile, identitatea și evenimentele unei comunități (localitate, sat, oraș, instituție). În biblioteci, acest tip de colecție include surse care spun povestea unei comunități: cronici locale, publicații, ziare și reviste locale, materiale foto/video, documente administrative și personale, hărți, broșuri și alte surse. Aceste documente oferă o bază de date unică despre evoluția unei localități/instituții în timp. Memoria instituțională (a unui muzeu, unei biblioteci, universități, agenții guvernamentale etc.) se fundamentează pe documente cum ar fi: rapoarte

interne și decizii; registre și minute de ședințe; publicații proprii și colecții create de instituție; arhive foto, audio și video legate de activitatea instituției; materiale despre personalul și proiectele instituției.

Republica Moldova are o tendință tot mai evidentă de valorificare a memoriei colective și locale în contextul evenimentelor istorice din secolul trecut (deportări, regim totalitar, schimbări sociale). Drept argument este instituirea Consiliului consultativ interministerial pentru memoria represiunilor politice (Consiliul Memoriei), care va asigura un cadru de dialog și cooperare în domeniul memoriei istorice între autoritățile publice centrale și locale, experți și cercetători și alte părți interesate. De asemenea, va sprijini cercetarea, promovarea istoriei represiunilor politice, precum și a personalităților implicate în procesul de păstrare a memoriei colective [2].

Legea cu privire la biblioteci reliefează drept una dintre principalele funcții ale bibliotecii moderne „valorificarea patrimoniului cultural și sprijinirea pluralității culturilor”, care constă în păstrarea, valorificarea și promovarea istoriei localității/instituției [5]. Bibliotecile contribuie la păstrarea identității comunității, oferind acces la informație, ajutând la cercetare și educație, amplificând rolul conștientizării propriilor rădăcini.

Educarea lecturii

Educarea lecturii în contextul memoriei locale și instituționale nu se deosebește cu mult în raport cu educarea lecturii în general: formarea obiceiului de a citi, de a înțelege, de a interpreta și a valorifica informația. Dezvoltarea culturii lecturii în relație cu memoria locală/instituțională presupune creșterea interesului pentru lectura cărților, mărturiilor și arhivelor, care reflectă istoria, identitatea și viața comunității sau a unei instituții. Este important nu doar să citim, ci și să învățăm să cunoaștem comunitatea noastră prin documente, folosind resursele locale ale bibliotecii și instituțiilor. Nu e doar lectură „de plăcere”, dar și lectură cu sens, identitate și rădăcini [4].

Educarea lecturii privind memoria locală/instituțională urmărește:

- formarea interesului pentru istoria și identitatea locală, consolidarea identității locale;
- dezvoltarea competențelor de lectură critică și documentară;
- cultivarea respectului pentru patrimoniul cultural;
- implicarea tinerilor și adulților (inclusiv și diaspora) în descoperirea trecutului comunității;
- crearea legăturii intergeneraționale;
- cultivarea valorilor culturale, valorizarea personalităților locale;
- transformarea colecțiilor de memorie locală într-o resursă vie, accesibilă;
- creșterea coeziunii sociale.

În acest sens, biblioteca își consolidează pozițiile ca spațiu de formare culturală, mediu de socializare intelectuală, platformă de dialog intergenerațional, actor educațional nonformal.

Promovarea colecției „Memoria și istoria locală/instituțională”

Promovarea colecției „Memoria și istoria locală/instituțională” constituie un proces complex și sistematic prin care biblioteca valorifică resursele documentare, optimizează accesul la acestea și facilitează implicarea activă a comunității în procesul de cunoaștere și de conservare a patrimoniului cultural. Acest proces se înscrie într-o strategie integrată ce urmărește atât creșterea vizibilității și accesibilității colecției, cât și consolidarea identității locale și instituționale.

Există diverse metode și instrumente de promovare a colecției „Memoria și istoria locală/instituțională”:

- Promovare prin formate variate de conținut:
 - Expuneri tematice dinamice;
 - Miniexpoziții lunare tematice: „Personalități locale”, „Instituția noastră în anii ’70–’90”, „Strada mea are o istorie”, „Satul în fotografii de ieri și de azi”, „Oameni care au făcut istorie locală”, „Clădiri dispărute”;
 - Integrarea în prezentări a obiectelor: fotografii vechi, documente, afișe, mărturii orale;
- Dosare de memorie:
 - „Dosarul satului/cartierului/instituției” (dosarul ar putea include: documente, explicații scurte pe marginea

- conținutului documentelor, întrebări pentru cititori);
- Calendarul memoriei locale: o lună/o temă (școala, biserica, meșteșuguri, sport etc.);
- Seri de povestiri locale: bătrânii satului povestesc, tinerii înregistrează;
- Promovare prin digitalizare și tehnologie. Colecții digitale locale:
 - Scanarea documentelor (cu respectarea drepturilor de autor);
 - Publicare pe site-ul bibliotecii/Facebook/Google Drive;
 - „Povestea săptămânii”;
 - Postări regulate: o fotografie veche + o poveste scurtă + o întrebare către comunitate;
 - Invitarea cetățenilor să completeze informația „Cine recunoaște persoana?”;
- Memorie orală:
 - Mini-podcast sau audio: amintiri ale localnicilor;
 - Cod QR lângă raft sau expонат care duc la povești, poze, interviuri;
- Digitizarea documentelor din arhive personale și asigurarea accesului la acestea:
 - „Documentul săptămânii” pe pagina de Facebook/site-ul bibliotecii;
 - „Fotografia de ieri” vs „Fotografia de azi”;
 - Bibliotecă digitală locală (ori o mapă organizată);
- Promovare prin activități participative:
 - „Comunitatea își spune istoria” (atelieri în cadrul cărora cetățenii aduc fotografii, scrisori, diplome, povești personale);
 - Biblioteca – mediator al memoriei colective;
- Lecții deschise și cluburi:
 - Lecții de istorie locală pentru elevi (în colaborare cu structurile educaționale);
 - Club de lectură „Istoria localității mele cu implicarea diasporei”;
 - Concursuri „O poveste din arhiva familiei mele”;
- Promovare prin parteneriate și colaborări cu școli, gimnaziile, licee, muzee locale, primărie/arhivă, ONG-uri culturale, mass-media locală:

- Campania „Donează o amintire” (poze, scrisori, documente, obiecte);
- Adoptă un bunic/o poveste – elevii culeg istorii orale;
- Ziua memoriei locale – cetățenii prezintă obiecte personale legate de memoria locală;
- Promovare prin educație civică și identitară:
 - Harta memoriei locale (pe panou sau în format digital): personalități din localitate;
 - Club de lectură cu autori locali sau despre localitate;
 - Ateliere de scriere a memoriei: „Povestea familiei mele”, „Strada mea” (dialog intergenerațional);
- Produse culturale tipărite:
 - Broșuri tematice: „Personalități locale”, „Istoria școlii”, „Satul între război și pace”;
 - Calendar cu fotografii vechi;
 - Set de cărți poștale cu imagini de arhivă;
 - Rubrică în ziarul local sau pe pagina web a primăriei;
- Promovare prin design și spațiu:
 - Colțul „Memoria locală” – ca spațiu distinct, vizibil, cu un design plăcut, nostalgic, prezentări de conținuturi cronologice, citări ale martorilor locali;
 - Trasee de lectură – „De la document la poveste”.

În continuare prezentăm conceptul serviciului „Atelier de memorie activă”, care poate contribui substanțial la dezvoltarea competențelor de cultura memoriei a membrilor comunității.

Tabelul nr. 1. Serviciul Atelierul de memorie activă

Componenta conceptului	Descrierea componentei
Scop	Transformarea patrimoniului documentar și narativ al comunității într-un instrument de învățare activă, prin care participanții își dezvoltă competențe de cercetare, analiză critică, comunicare, responsabilitate civică

Conexiuni/integrare în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă	Obiectivul 1. Fără sărăcie; Obiectivul 4. Educație de calitate; Obiectivul 5. Egalitatea de gen; Obiectivul 11. Orașe și comunități durabile; Obiectivul 16. Pace, justiție și instituții puternice; Obiectivul 17. Parteneriate pentru obiective
Grup-țintă	▪ criteriul vârstei (în dependență de solicitări) ▪ până la 16 ani (5 + ani etc.) ▪ 35 ani ▪ în funcție de profesie/studii/genul de activitate (profesori din instituții de învățământ liceal, gimnazial și general, specialiști din domenii practice, bibliotecari, elevi, liceeni, membrii comunității etc.) ▪ criterii lingvistice (indiferent de limba în care este solicitată cartea)
Aspecte de incluziune socială	Oferă un ansamblul de măsuri și acțiuni multidimensionale tuturor persoanelor, precum și persoanelor dezavantajate fizic și social
Activități realizate în cadrul serviciului	<i>Descoperă Memoria</i> ▪ Explorarea colecției locale ▪ Identificarea documentelor relevante ▪ Analiza fotografiilor și arhivelor <i>Cercetează Memoria</i> ▪ Interviu cu persoane-resursă ▪ Colectare de istorii orale ▪ Documentare și validare a informațiilor <i>Creează Memoria</i> ▪ Realizarea de expoziții tematice ▪ Storytelling digital ▪ Mini-monografii sau broșuri <i>Valorifică Memoria</i> ▪ Prezentări publice ▪ Publicare online ▪ Evenimente comunitare

Resurse necesare	▪ echipa bibliotecii (studierea intereselor cititorilor din comunitate) ▪ voluntarii (persoane care lucrează direct pentru bibliotecă, fără să fie plătiți, oferind timp și efort pentru activități specifice) ▪ prietenii bibliotecii (persoane sau organizații care sprijină financiar biblioteca) ▪ resurse materiale (colecția de documente, echipament tehnic: computere conectate la internet, scanere, aparat foto, conturi pe rețelele de socializare, acces la baza de date, repozitorii naționale și internaționale etc.)
Forme și metode	Activități educaționale, laboratoare/spații virtuale de promovare a cărții/lecturii și de creație, discuție-dezbateri, sesiuni educațional-informative în format online
Parteneriate, colaborări	Cititori, școli, licee, profesori, membrii comunității, social media, librării etc.

Promovarea colecției de istorie locală și instituțională reprezintă un element strategic al bibliotecii moderne, asigurând vizibilitatea și accesul publicului la patrimoniul cultural și documentar. Utilizarea metodelor tradiționale și digitale, combinată cu instrumente interactive și tehnologii inovatoare, contribuie la consolidarea identității comunitare, la educația continuă și la implicarea activă a utilizatorilor.

Referințe bibliografice

1. *Biblioteca publică și istoria locală. Ghid*. Elaborat Alla Andrieș; coordonator Vera Osoianu. Chișinău: BNRM, 2013. Disponibil: <https://www.slideshare.net/slideshow/biblioteca-public-i-istoria-local-ghid/28479076> [accesat 2026-01-16].
2. *Cu privire la instituirea Consiliului consultativ interministerial pentru memoria represiunilor politice*. Ordin nr. 32 din 03.02.2025 al Ministerului Culturii al Republicii Moldova și Ministerului

- Educației al Republicii Moldova. Disponibil: <https://mc.gov.md/sites/default/files/file-cloud/ord-mc-32-mec-154-2025.pdf> [accesat 2026-02-27].
3. GLAM (*cultural heritage*). Disponibil: [https://en.wikipedia.org/wiki/GLAM_\(cultural_heritage\)](https://en.wikipedia.org/wiki/GLAM_(cultural_heritage)) [accesat 2026-01-16].
 4. DRĂGĂNEL, Angela. Campanie de promovare a lecturii și a personalităților locale. In: *Metode și tehnici de promovare a lecturii*. Recomandări metodologice. Chișinău, 2022. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/items/910726a3-2cfb-4b90-af2d-d8b191cf36e0> [accesat 2026-01-16].
 5. *Lege cu privire la biblioteci*: nr. 160 din 20.07.2017. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, art. 529. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro [accesat 2026-01-16].
 6. NICOARĂ, Toader. *Istorie locală și surse orale*. Cluj, 2005. 69 p. ISBN 973-0-04074-5. Disponibil: https://hiphi.ubbcluj.ro/Public/File/sup_curs/istorie13.pdf [accesat 2026-01-16].
 7. Regulamentul de activitate al Consiliului consultativ interministerial pentru memoria victimelor represiunilor politice. Disponibil: <https://mc.gov.md/sites/default/files/file-cloud/reg-cons-mem.pdf> [accesat 2026-01-16].